Multimedijalni Sistemi

Osnove Videa

- Drugi deo -

Dragan Janković

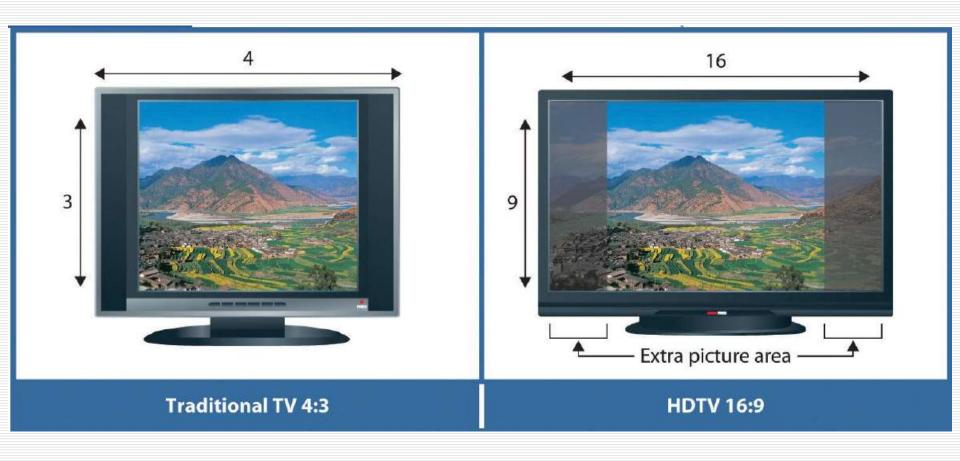
Sadržaj

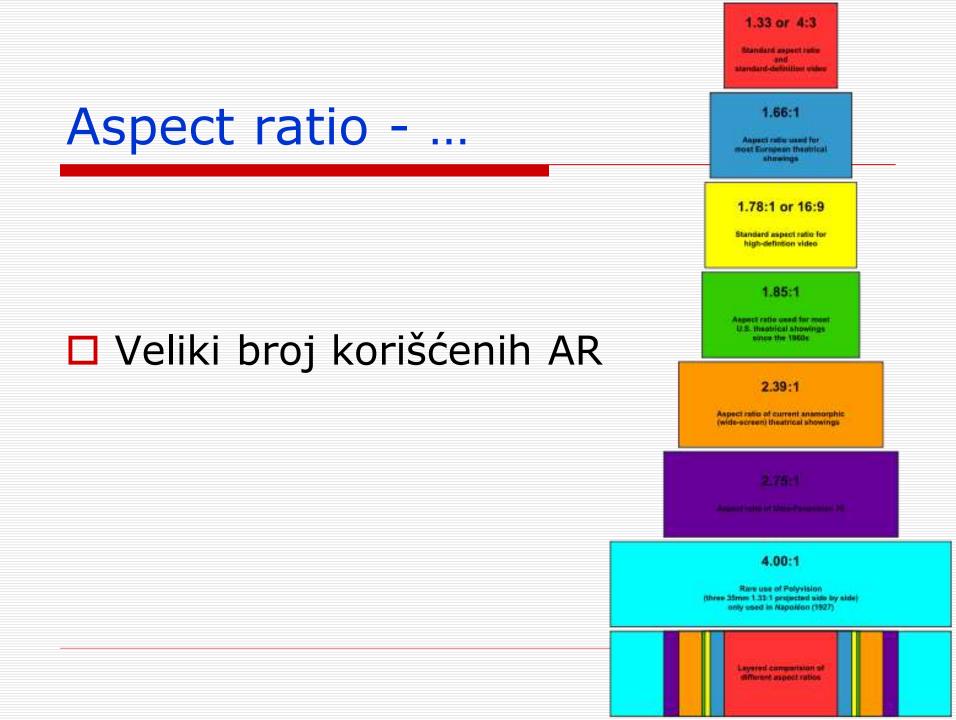
- □ Parametri videa
 - Aspect ratio
 - Frekvenca osvežavanja
- TV tehnika
- □ TV standardi
- Video standardi
- Optički diskovi
- Vrste konektora

Odnos širina/visina (aspect ratio)

- □ Najčešći odnosi širine i visine u upotrebi su 4:3 (Full Screen) i 16:9 (Widescreen).
 - 4:3 znači da na svaka 4 piksela po širini dolaze 3 piksela vertikalno.
 - Koristi se od pojave TV-a i danas je najrašireniji.
 - Odnos widescreen (16:9) je sve popularniji.
 - □ Hollywood-ski filmovi se obično snimaju u widescreen formatu koji se zove anamorphic widescreen (2.35:1).

4:3 vs 16:9

Bioskopsko platno: 47:20 2,35:1(Panavision, Cinemascope)

Standardni TV: (4:3) 1,33:1

Bioskopski filmovi na TV-u (fali oko 46% slike

Podešavanje slike(vidi se cela umanjena slika a deo ekrana crn

Trik: ponekad crna traka za titl

Frekvenca osvežavanja

- Broj slika u sekundi
- Nakon prikazane slike ide "taman period" što se vidi kao treperenje
- Da bi se eliminisalo treperenje (kod velikih CRT displeja) – međuslike
- Visok RR ista slika više puta ponavlja
- □ Frekvenca osvežavanja(Refresh Rate)
 - NTSC ima 60Hz (59.94Hz)
 - PAL ima 50Hz
 - Bioskop ima 48Hz (ali i dalje samo 24 fps)
- □ 50Hz, 100Hz, 200Hz, 400Hz

Označavanje Scena

- Linije/"frame/field rate" specifikacija
 - NTSC 525/59.94
 - PAL, SECAM 625/50
- ATSC (advanced television systems committee) sve je promenljivo
 - 1080i 1920x1080 interlaced scanning
 - 720p 1280x720 progressive scanning
- □ Zašto 59.94?
 - Da bi se izbegli problemi sa interferencijom između nosioca boje i zvuka

TV razvoj: USA vs Evropa

- Različit razvoj i standardi
- □ USA (1953), Kanada, Japan
 - NTSC (National Television System Committee)
- □ Evropa
 - Nemačka: PAL (Phase Alternating Lines)
 - Francuska, Afrika: SECAM (Sequential Coleur avec Memoire)(system essentially against the Americas) SSSR

NTSC Video (720x480)

- 525 scan linije; 29.97 puta u sekundi (tj.33.37 msec/frame); 480 vidljivo
- □ Interlaced scan linije dele frame u 2 polja, svako 262.5 linija (tj.16.68 msec/field)
- 20 linija je rezervisano kao kontrolna informacija na početku svakog polja
- \square Linija traje 63.6 μ sec(10.9 μ sec prazno)
- ☐ Aspect ratio 4:3
- ☐ Vrši se color kalibracija- na početku svake linije color burst signal (Never Twice the Same Color) 14

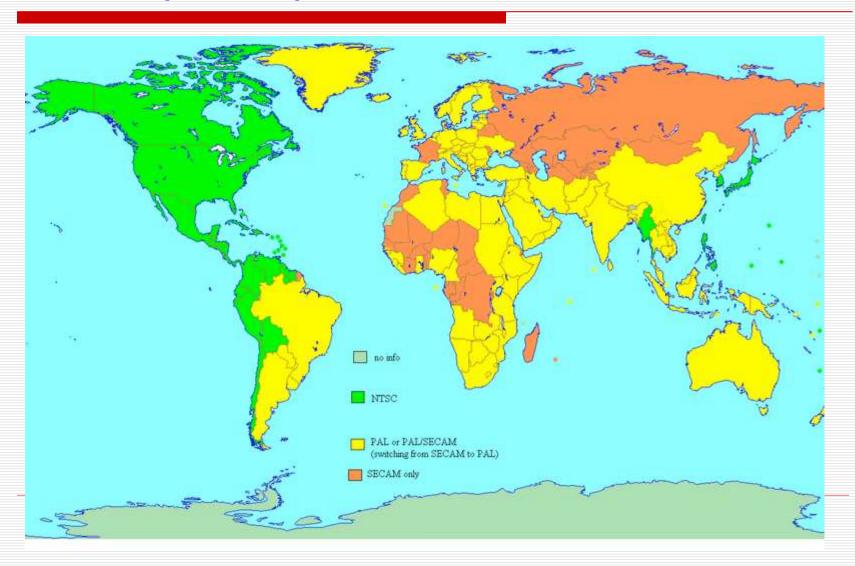
PAL Video (720x576)

- □ 1967 (Walter Bruch, Nemačka)
- PAL-I (UK), PAL-B/G (EU zemlje), PAL-M(Brazil), ... Razlika u audio frekvenci
- 625 linija se ponavlja 25 puta u sekundi (tj. 40 msec/frame); 576 vidljivo
- □ Interlaced scan linije dele frejm u 2 polja od po 312.5 linija (tj. 20 msec/field)
- Aproksimativno 20% više linija nego NTSC
- □ NTSC vs. PAL → približno isti bandwidth

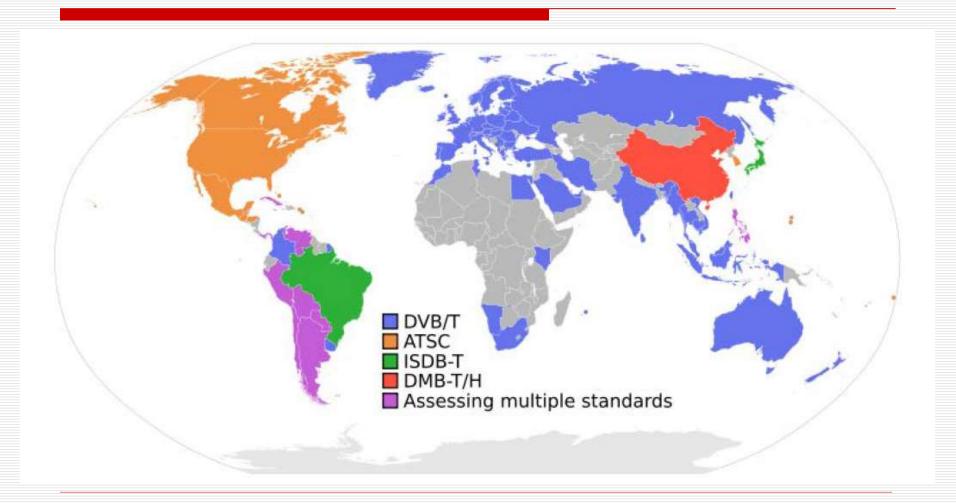
SECAM

- □ SECAM (System Essentially Contrary to American Method)
- Uveden 1967 Francuska
- Rusija, istočna Evropa
- □ 625 linija, 25 fps,
- □ Sličan PALu

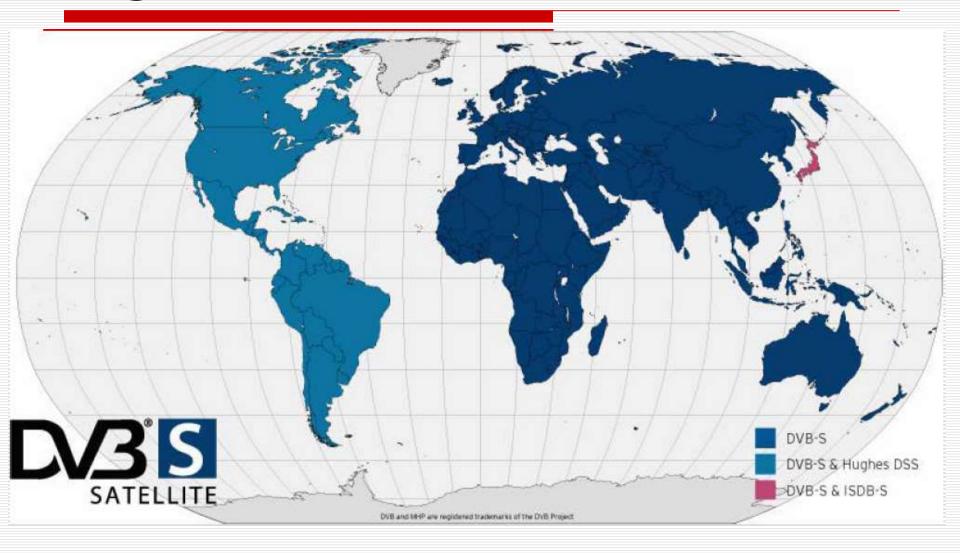
NTSC, PAL, SECAM

Digitalni standardi – zemaljska TV

Digitalni standardi – satelitska TV

Digitalni standardi – kablovska TV

NTSC vs PAL vs SECAM

	PAL	SECAM	NTSC	
BROJ LINIJA	625	625	525	
VERTIKALNA FREKVENCIJA	50 Hz	50 Hz	60 Hz	
HORIZONTALNA FREKVENCIJA	15625 Hz	15625 Hz	15750 Hz	
ŠIRINA SPEKTRA	7 MHz	5 MHz	4.2 Mhz	
RASTOJANJE KANALA	7/8 MHz	8 MHz	6 MHz	
NOSILAC BOJE	4.43 MHz	4.25 MHz	3.58 MHz	
NOSILAC ZVUKA	5.5 MHz	6.5 MHz	3.58 MHz	

Format	VCD	SVCD	D¥D	HDD VD HDTV (WMVHD)	AVI DivX XviD WMV	MOY Quick- Time	RM Real- Media	D A VAI
Rezolucija NTSC/PAL	352×240 352×288	480x480 480x576	720×480² 720×576²	1920×1080² 1280×720²	640x480²	640x480²	320×240²	720x480 720x576
Video Kompresija	MPEG1	MPEG2	MPEG2, MPEG1	MPEG2 (WMV- MPEG4)	MPEG4	Sorenson, Cinepak, MPEG4	RM	DV
Video bitrate	1150kbps	~2000kbps	~5000kbps	~20Mbps (~8Mbps)	~1000kbps	~1000kbps	~350kbps	25Mbps
Audio Kompresija	MP1	MP1	MP1, MP2, AC3, DTS, PCM	MP1, MP2, AC3, DTS, PCM	MP3, WMA, OGG, AAC, AC3	QDesign Music, MP3	RM	DV
Audio bitrate	224kbps	∼224kbps	~448kbps	~448kbps	~128kbps	~128kbps	~64kbps	~1500kbps
Veličina/min	10 MB/min	10-20 MB/min	30-70 MB/min	~150MB/min (~60MB/min)	4-10 MB/min	4-20 MB/min	2-5 MB/min	216MB/min
Min/74min CD	74min	35-60min	10-20min	~4min (~10min)	60-180min	30-180 min	120-300 min	3min
Sati/D V D	N/A	N/A	1-2hrs (2-5hrs³)	~30min (~1hrs)	7-18hrs	3-18hrs	14-35hrs	20min
Sati/ DualLayerDVD	N/A	N/A	2-4hrs (5-9hrs³)	~55min (~2hrs)	13-30hrs	6-30hrs	25-65hrs	37min
Kompatibilnost s DVD Playerom	Odlična	Dobra	Odlična	Ne postoji	Nekolicina	Ne postoji	Ne postoji	Ne postoji
Iskoriscenost procesora	Niska	Visoka	Veoma visoka	Ekstremno visoka	Veoma visoka	Visoka	Niska	Visoka
Kvalitet	Dobar	Odličan*	Odličan*	Perfektan*	Odličan*	Odličan*	Skroman*	Odličan

Oblik pixela

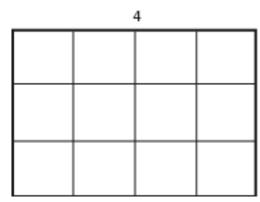
NTSC Standard DVD Frame:

- ■NTSC \rightarrow 720 X 480 pixela PAL \rightarrow 720 X 576 pixela
- ■Pixeli imaju distorziju (nisu kvadratni) jer 720:480 je zapravo 3:2 aspect ratio (širina: visina)

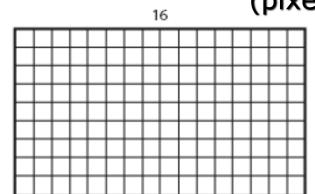
3

High Definition za NTSC:

- 1440 X 1080
- 1280 X 720
- Ako je Aspect Ratio 16:9
- 1440:1080 → ratio je 1.333 (pixeli nisu kvadratni)
- 1280:720 → ratio je 16:9 (pixeli su kvadratni)

4:3 Frame aspect ratio

16:9 Frame aspect ratio

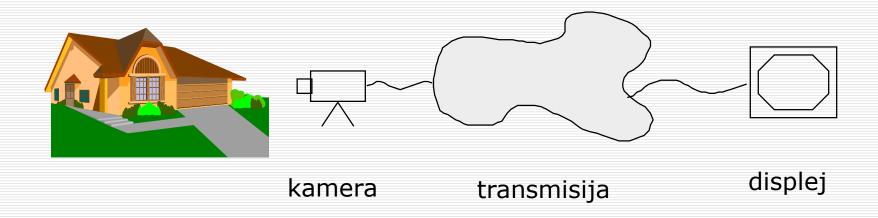
Ljudska percepcija

- □Šta je glatko kretanje
 - Zavisi od izvora
 - ■Većina akcija se doživljava kao glatka na 24 fps
- ■Čovek je najosetljiviji na
 - Niske frekvencije
 - ■Promene u osvetljaju
- □Vid naglašava detekciju ivica
 - Jaka osetljivost prema horizontalnim i vertikalnim linijama
- Vizuelno maskiranje velikim promenama osvetljenosti

Gamma korekcija

- CRT je u osnovi nelinearan
- Displej se menja na osnovu primenjenog napona
- Ljudski vid je takođe nelinearan
- Osećaj osvetljaja je stepena funkcija intenziteta (y=xw)
- □ Slučajno je da...
- Nelinearni CRT je približan inverznom ljudskom osećaju za osvetljaj
- Kodiranje intenziteta u gamma korektovani signal maksimizira percepciju slika
- □ Y *-vs-* Y′

Gamma u Videu

- Kamera vrši gamma korekciju
- Displej prikazuje inverznu funkciju

$$y = x^{1/0.45}$$

Kodiranje boje u slici

- Slika se predstavlja sa 24 bita po pikselu (8 bpp)
 - Svaka boja uzima vrednost u opsegu od 0 do 255
- Video koristi nelinearno kodovanje
 - Uniformna raspodela boja na kodove
 - RGB → R'G'B' (gamma korektovan RGB)
- ☐ Video koristi osvetljenje/obojenost (luminance/chrominance)
 - \blacksquare R'G'B' \rightarrow Y'C_BC_R
 - Osvetljenje je Y (tehnički luma je Y')
 - Obojenost je C_BC_R

Video signali

- C_BC_R predstavljaju različite signale
 - C_B je skalirana verzija od (Y'-B')
 - C_R je skalirana verzija od (Y'-R')
- □ Različiti modeli: YUV, YIQ, Y C_BC_R,...
 - Skalirane verzije <Y', Y'-B', Y'-R'>
 - Zelena komponenta ima najveći doprinos osvetljaju
- □ Luminance –vs- Luma (i.e., Y –vs- Y')
 - Y je linearni osvetljaj
 - Y' je gamma korektovani osvetljaj (ili luma)

Predstavljanje Analognog Videa

□ NTSC

- \blacksquare Y = 0.299R + 0.587G + 0.114B
- I = 0.596R 0.275G 0.321B
- \blacksquare Q = 0.212R 0.523G + 0.311B
- composite = Y + Icos(Fsc t) + Qsin(Fsc t)

PAL

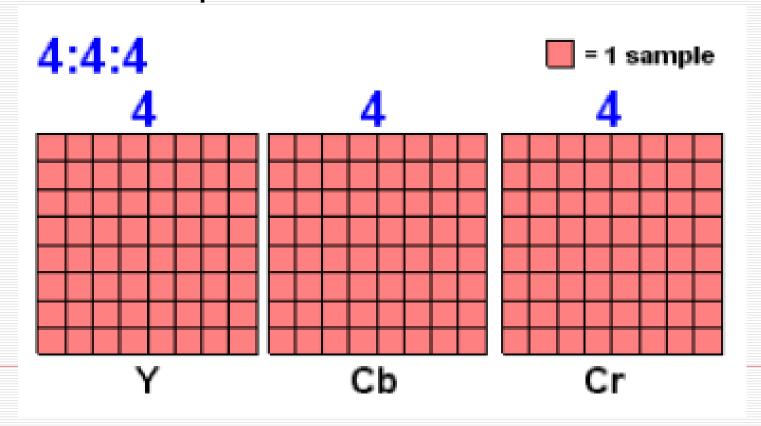
- \blacksquare Y = 0.299R + 0.587G + 0.114B
- U = 0.492(B-Y)
- V = 0.877(R-Y)
- composite = Y + Usin(Fsc t) + Vcos(Fsc t)

Chroma Subsemplovanje

- Ljudsko oko boju vidi sa manjom prostornom rezolucijom u odnosu na crno belo
- Chroma subsampling smanjuje količinu podataka
 - Full → 24 bpp
 - Sa subsampling → 12 16 bpp
- □ Označavanje je a:b:c
 - a su luma semplovi
 - b su chroma semplovi po neparnim linijama
 - c su chroma semplovi po parnim linijama
- □ Npr. 4:4:4, 4:2:2, 4:1:1, ...

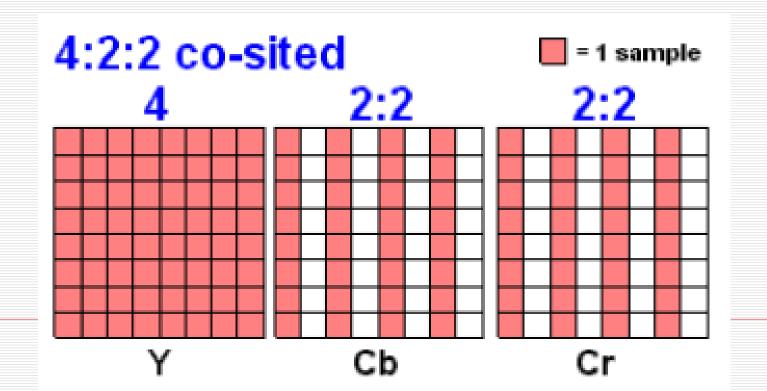
4:4:4 semplovanje

Broj Cb/Cr semplova isti kao i broj luma semplova

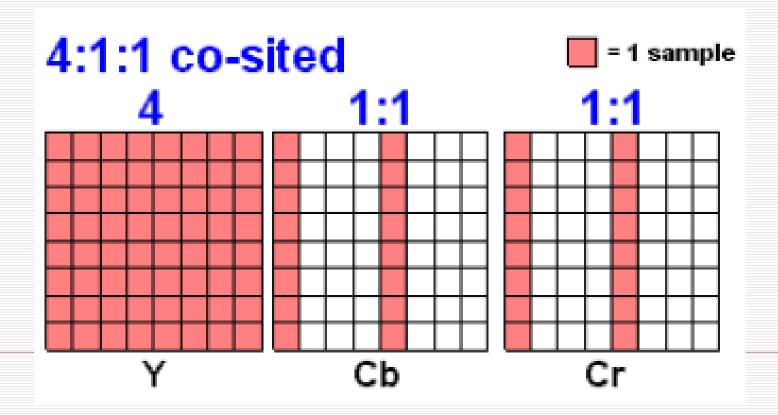
4:2:2 semplovanje

Broj Cb/Cr semplova je upola manji od broja luma semplova

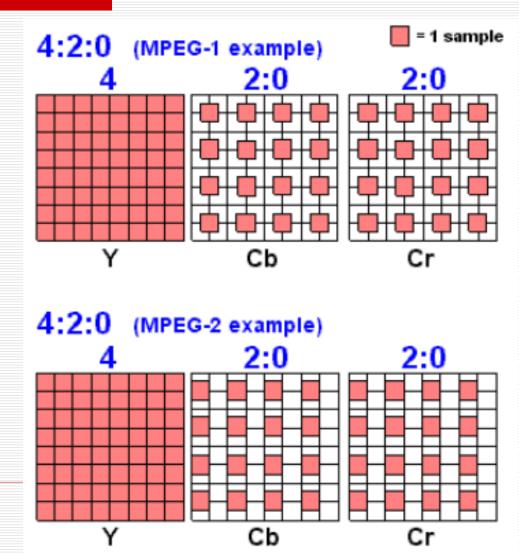
4:1:1 semplovanje

Broj Cb/Cr semplova je 4 puta manji od broja luma semplova

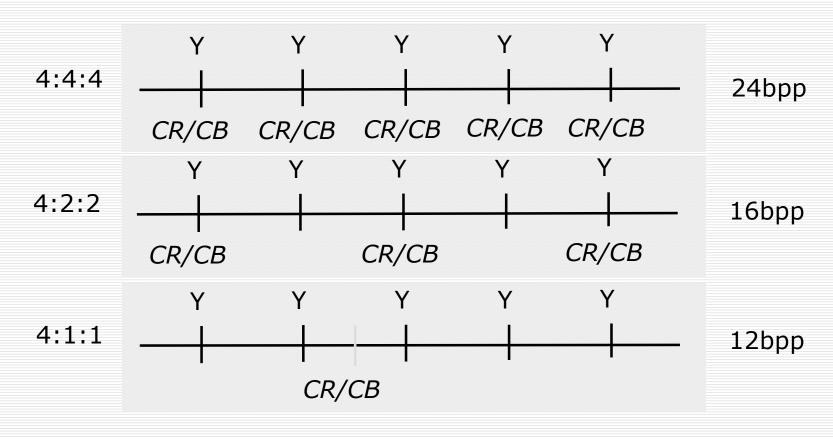

4:2:0 semplovanje

0 znači da su drugačiji trenuci kada se uzimaju Cb i Cr semplovi u odnosu na trenutak uzimanja Y sempla 4 puta manji broj Cb i Cr semplova

Semplovanje linija

4:2:2 predstavlja TV kvalitet

4:1:1 predstavlja VHS kvalitet

Broj bita za kodiranje

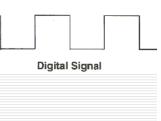
Kreiranje medija

- Analogni kamkorder
- Digitalni kamkorder

Da bi se video koristio u Multimedijalnim aplikacijama on mora biti u digitalnom obliku (niz 0 i 1)

Analogna video kamera

Digitalna kamera

Prenos podataka:

gigital Signal

Firewire ili USB kabl

Software:

Kreiranje, editovanje, skladištenje

Poređenje rezolucije

Format	Broj Linija
VHS, VHS-C	240
8mm	240
Hi 8mm	400
Stariji TV-i (standard, SDTV)	480
DV 8mm, Mini DV	480
High Definition (HD) TV	720 Ili 1080

Digitalni:

veća rezolucija (# horizontalnih linija)

VHS

- □ Standardne VHS trake imaju rezoluciju od samo 200-300 x 480 piksela.
- S-VHS trake imaju rezoluciju od oko 400 x 480 piksela.
- □ Audio kvalitet je obično oko 44.1 kHz.
 - Šuštanje (Hissing) i druge smetnje se pojavljuju kod VHS traka, posebno ako su stare.
 - Generalno, što je medij stariji i nekvalitetniji, video će sadržati više "šuma".

DVD

- Digital versatile/video disc je jedan od najboljih digitalnih videa.
- DVD video ima rezoluciju od 720 x 480 piksela
- □ Audio je uzorkovan na 48 kHz.
- □ DVD video je kodiran u formatu MPEG-2.
- □ Audio može biti kodiran u Dolby Digital (AC3), MPEG-2 Layer 3 audio (MP3) ili bez kompresije kao wave datoteka (Pulse Code Modulation).

DVD medijum - sadržaj

- DVD video disk obično ima dva foldera:
 - VIDEO_TS i AUDIO_TS (samo za DVD Audio diskove).
- U folderu VIDEO_TS su 3 vrste datoteka:
 - VOB sadrže video, audio, menije i titlove.
 Datoteka VIDEO_TS.VOB se prva pokreće kad se DVD pusti u plejeru.
 - IFO datoteke sadrže informacije o poglavljima (chapters), audio trake (npr. više jezika) i titlove.
 - BUP datoteke su rezervne kopije IFO datoteka.
- Ako postoje drugi folderi, oni se koriste samo kao DVD-ROM podaci.

DVD standard(i)

- Originalni DVD se snimaju na dual layer diskove koji se nazivaju DVD-9 standard(8,5G). (Toshiba, Pioneer, Sony i Philips)
 - Originalni DVD diskovi se proizvode presovanjem, što je skuplje, ali kvalitetnije od "rezanja/prženja".
 - Postoje i "double layer" diskovi i za snimanje, ali su skupi i nisu u širokoj upotrebi.
- □ Dva DVD-5 standarda (4,7G):DVD+R i DVD-R.
- Postoje i RW formati za višestruko snimanje.
- DVD-RAM je najmanje kompatibilan standard koji se uglavnom koristi kod video kamera i kućnih DVD plejera.

Vrste konektora za transfer podataka

Analogni

Digitalni

RCA- Radio Corporation of America

Vrste analognih video signala

- Komponentni (tri nezavisna video signala: R,G,B) nema mešanja između kanala, veći bandwidth, potrebna sinhronizacija
- S-Video (dva signala:luma i kompozitna chroma)
- Kompozitni chroma i luma signali su mixani u jedan (audio i sync su dodatni signali)

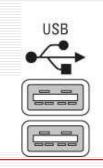
Transfer podataka na računar

Firewire vs. USB

Transfer podataka sa kamkordera na računar traje dugo (sati)

□ Firewire

- Firewire 400 Apple i IEEE 1394 rane 80-e.
- Brzina 400Mbps
- Apple želeo plaćanje od 1 dolara za svaki uređaj; većina proizvođača zbog toga počeli da favorizuju USB 1.1.
- Do 4.5 metara
- ☐ Firewire 800 (IEEE 1394b), brzina 800 Mbps,
- ☐ Firewire S 1600, S 3200
- Od 2015 Tunderbolt kompatibilan sa USB 3.1

USB (universal serial bus)

- USB 1.1. brzina 12Mbps
 - Za miša, tastaturu, štampače, itd.
- USB 2.0 brzina 480Mbps
- USB 3.0 brzina do 5Gbps
- USB 3.1 brzina do 10Gbps

A standard USB Type B connector

A standard USB Type A connector

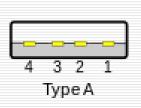
Pregled protokola i teoretskih brzina

Oblici USB konektora

- □ Tip A i tip B
- □ Mini, Micro

Mini-B

С	1000	1
	12345	
ħ	vlicro-A	

Pin 1	Vcc (+5 V)
Pin 2	Data-
Pin 3	Data+
Pin 4	Ground

HDMI (High-definition multimedia interface)

Prenos:

- Nekompresovan video
- Komp./nekompresovan audio

Brzina prenosa 10.2 Gbs

Povezivanje:

- PC TV
- TV recorder
- tuner TV

- ...

Podržava:

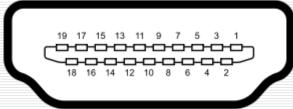
- RGB 4:4:4
- YCbCr 4:4:4
- YCbCr 4:2:2 itd.

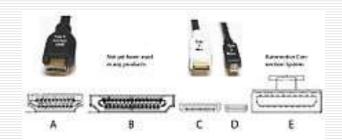
Duzina:

zina

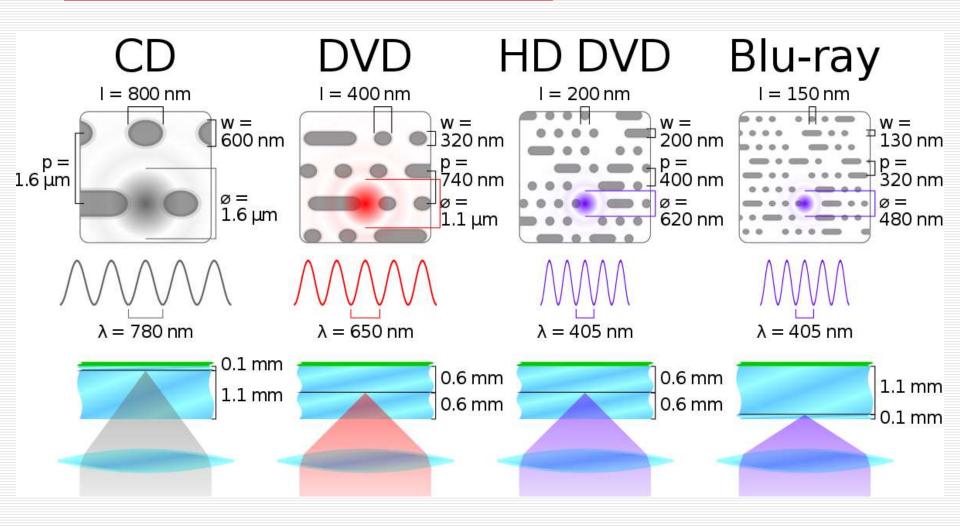
- do 30m standard; HDMI extender (Cat5/6) do 250m; optički ext. do 300m

Optički medijumi

- □ CD (Compact disc) optički disk (1981-2)
- DVD (Digital Video/Versatile Disc) optički disk (1995) – HD DVD
- □ Blue-Ray optički disk (2000)

CD, DVD, HD DVD, Blue-Ray

CD optički disk

- □ Dimenzija prečnika 120 mm (4,7 inča)
- □ Kapacitet: 700 MB
- □ 780 nm talasna dužina lasera
- ☐ Brzina 1x znači 153.6 kB/s

HD DVD vs. Blu-ray

- □ HD DVD i Blu-ray su dva konkurentska formata za optičke diskove.
- Svaki optički disk će moći reprodukovati HD video sa HD audio formatima: MPEG-2, MPEG-4, WMV 9 video codec
- Oba ova formata zahtevaju nove uređaje za reprodukciju jer se koristi plavi laser manje talasne dužine (650 nm laser).

HD DVD optički disk

- DVD: 4.7 (Single-sided, single layer,) 8.5 (single-sided, double-layer) 9.4 (double-sided, single layer), 17.08 (double-sided, double-layer)
- single-layer HD DVD diskovi imaju kapacitet od 15 GB, dual layer 30 GB.
- □ HD DVD-ROM je read-only format, HD DVD-R format za snimanje i HD DVD-RW rewritable format.
- □ Brzina 1x znači 1.385 kB/s

Blu-ray optički disk

- Single Layer Blu-ray diskovi imaju kapacitet od 25 GB, dual layer 50 GB.
- Na single layer disk se može smestiti preko 2 sata HD videa.
- Brzina 1x znači 36 Mb/s (4,5 MB/s)
- BD-ROM je read-only format, BD-R format koji podržava snimanje i BD-RE rewritable format.

Poređenje optičkih diskova

Comparison of CD,DVD and BD specification

	Parameter	CD	DVD	BD
Þ	Disk diameter	120 mm	120 mm	120 mm
>	Disk thickness	1.2 mm	1.2 mm	1.2 mm
A	Laser wavelength	780 nm	650 nm	405 nm
>	Numerical aperture	0.45	0.60	0.85
A	Minimum pit length	0.83 um	0.4 um	0.138 um
>	Data rate	1.2 Mb/sec	11 Mb/sec	36 Mb/sec
>	Number of data layers	One	One or two	One or two
>	Data capacity	~680 MB	4.7 GB	25-27 GB
			8.5 GB	50-54GB

Softverski alati za multimediju

- Softverski alati za izradu multimedijalnih prezentacija
- Softverski alati za obradu slika
 - Obrada bitmapiranih slika
 - Obrada vektorskih slika
- Softverski alati za editovanje videa
- Softverski alati za kreiranje animacija
- Softveri za snimanje, obradu i editovanje zvuka

Softverski alati za izradu multimedijalnih prezentacija

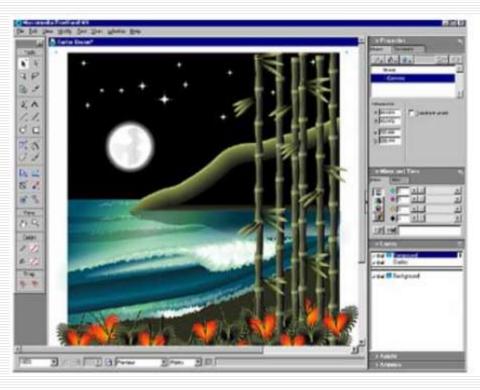
- MS PowerPoint
- ☐ HiperStudio
- □ Flash
- Dreamweaver
- ☐ After Effects
- QuickTime
- □ Real Media
- Ш ...

Obrada bitmapiranih slika

- □ Adobe Photoshop
- ☐ Corel Painter
- ☐ Corel Photo-paint
- Macromedia Fireworks
- □ ...

Obrada vektorskih slika

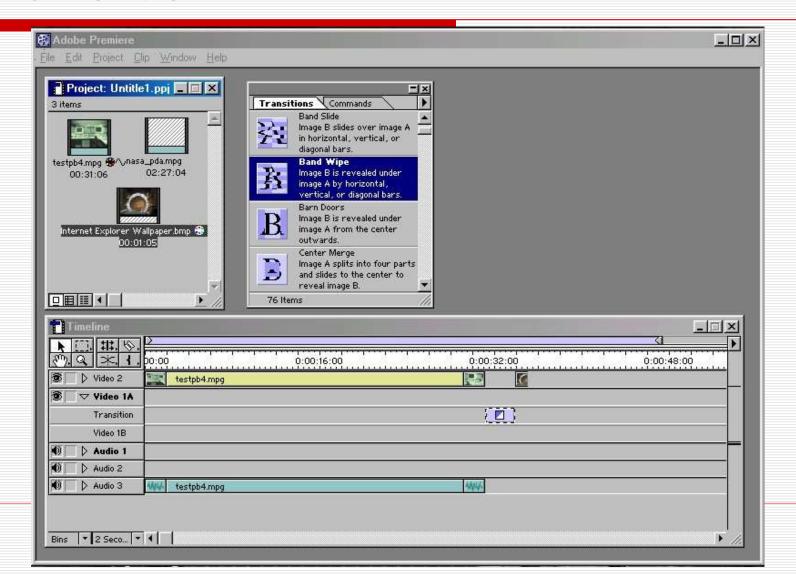
- □ Adobe Illustrator
- Macromedia FreeHand
- CorelDraw

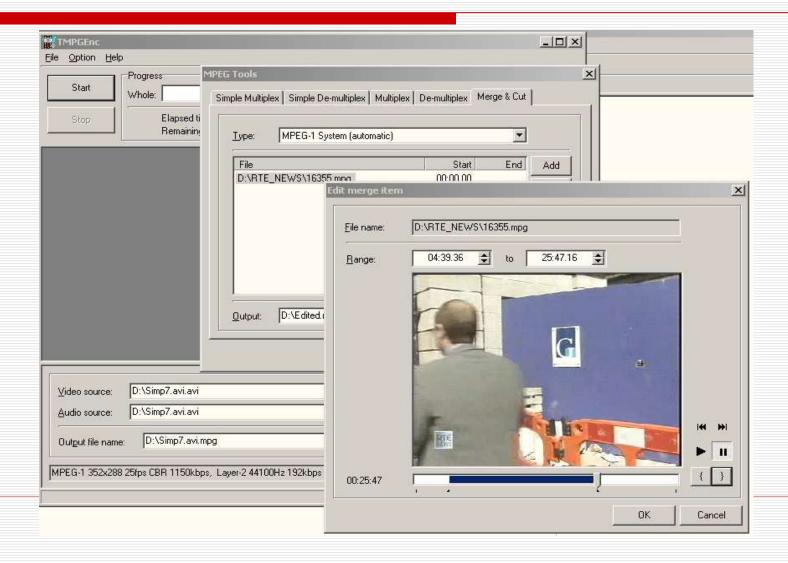

Softveri za editovanje videa

- ☐ Adobe Premier
- ☐ Final Cut Studio
- ☐ Sony Vegas Pro
- □ Pinnacle Studio HD

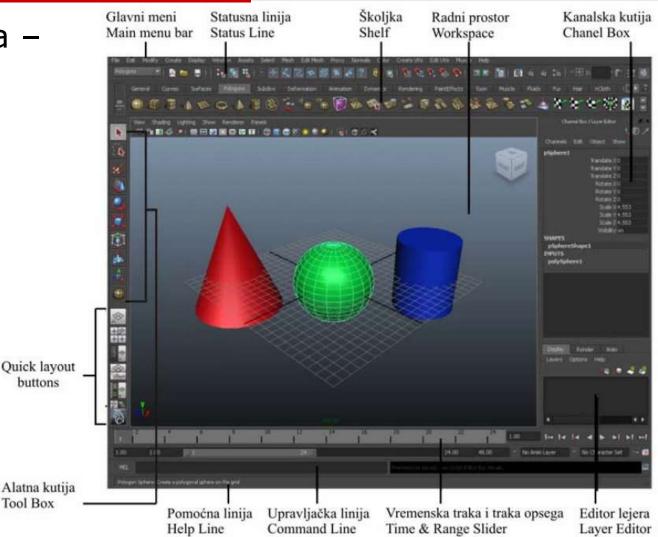

Transkodiranje

- Proces transformacije videa iz jednog u drugi format se naziva transkodiranje (transcoding).
- Najčešće se vrši transformacija snimljenog digitalnog videa u DVD MPEG-2 format.
- Profesionalni transkoderi: Canopus Procoder, Pegasys TMPGEnc, Cinema Craft Encoder, DirectVobSub.

Softverski alati za kreiranje animacija

- Autodesk Maya –3D animacija
- Adobe Flash

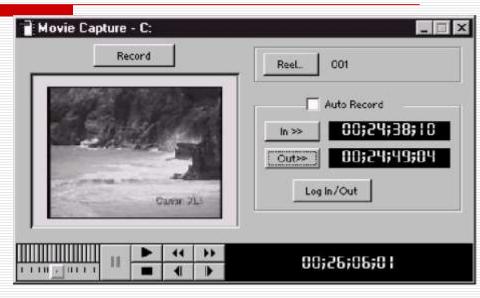
Softver za obradu zvuka

□ Sound Forge (Sony) – profesionalno editovanje

zvuka

Firewire/ Mini DV digitalni video

Snimanje analognog videa pomoću TV (VIVO) kartice

Kupujem novi TV?

- ☐ Pitanje: Šta znače oznake na TVu ?
- □ HD ili HD ready ? Šta dobijam?

HD – HD ready

1080p : HD - 1920 x 1080 1080i : HD - 1920 x 1080 720p : HD - 1280 x 720

HD ready - minimum 720 ali mora da može da prihvati full

HD signal

Često rezolucija HD Ready 1366 x 768

DVD, BlueRay, Game Console, Xbox 360, SonyPlayStation

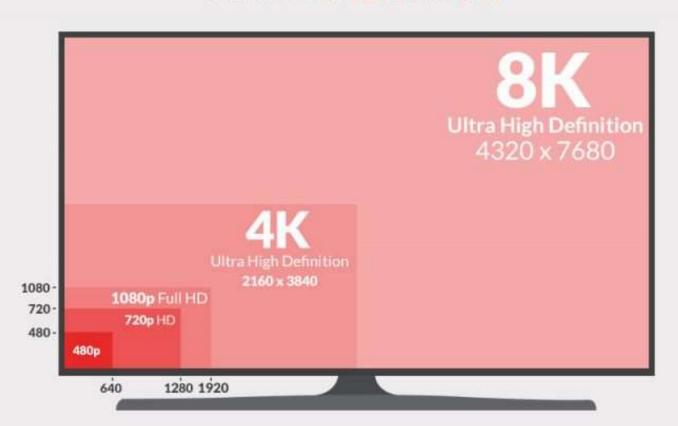

Oznake i rezolucije

Ime Rezolucije	Horizontalna x Vertikalna	Druga imena	Uređaji
8K	7,680x4,320	none	Concept TVs
"Cinema" 4K	4,096x[unspecified]	4K	Projectors
UHD	3,840x2,160	4K, Ultra HD, Ultra-High Definition	TVs
2K	2,048x[unspecified]	none	Projectors
WUXGA	1,920×1,200	Widescreen Ultra Extended Graphics Array	Monitors, projectors
1080p	1,920×1,080	Full HD, FHD, HD, High Definition	TVs, monitors
720p	1,280x720	HD, High Definition	TVs

Screen Resolutions

Za kvalitet TVa bitno je i ...

Parametri koji utiču na kvalitet:

- 1) Veličina ekrana (24", 32, 39, 40, 43, 48, 50, 55, 65, ...
- 2) Format ekrana (4:3; 16:9; ...)
- 3) Rezolucija (HD ready, FullHD, 4K (UltraHD), 8K)
- 4) Vrsta panela (Plasma, LCD, LED; OLED; DLED, EdgeLED, QLED,
- 5) Brzina odziva (Black to White; Grey to Grey) < 12ms
- 6) Brzina osvežavanja slike (50Hz, 60, 100, 200, ...)
- 7) Podržani standardi
- 8) Osvetljaj (350 cd/m2, 400, 1000)
- 9) Kontrast (500:1, 800:1, ... 3000:1 odnos bela-crna boja
- 10)Broj i vrsta konektora
- 11) Audio (stereo, 5.1, 6.1, 7.1,
- 12)Smart ili ne
- 13)3D ili ne
- 14)Zakrivljeni ekran ili ne
- 15) Vrsta tunera (DVB-T, DVB-T2, DVB-S2, DVB-C

Pitanja

□ ??????